

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیامدها و زیان‌های ایران در جنگ جهانی اول و دوم

محمد مسعود بهمنی

انتشارات نظری

سرشناسه : بهمنی، محمد مسعود / نویسنده
 عنوان : پیامدها و زبان‌های ایران در جنگ جهانی اول و دوم
 مشخصات نشر : تهران انتشارات نظری ۱۳۹۱
 مشخصات ظاهری : ۸۰ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۲۸۹-۰۱۸-۴
 وضعیت فهرست نویسی : فیا
 موضوع : جنگ جهانی اول و دوم - خسارات و خرابی‌ها
 رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۱ پ ۹۸۸ / ۱۴۶۰ DSR
 رده‌بندی دبیری : ۹۵۵/۰۷۵۲
 شماره کتاب‌شناسی ملی : ۲۸۹۹۳۴۱

انتشارات نظری

نام کتاب : پیامدها و زبان‌های ایران در جنگ جهانی اول و دوم

نویسنده : محمد مسعود بهمنی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۱

شمارگان: ۵۰۰

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: فرداد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۸۹-۰۱۸-۴

« کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص و محفوظ ناشر می‌باشد »

دفتر مرکزی: تهران، خیابان ولی عصر، خیابان سید جمال‌الدین اسدآبادی

نش خیابان فتحی شقایق، پلاک ۳۲، طبقه ۲، واحد ۱۷

تلفن: ۸۸۱۰۲۷۷۵ فاکس: ۸۸۱۰۴۴۴۰ همراه: ۰۹۱۹۰۱۲۹۴۵۵

nashrenazari.com

info@nashrenazari.com

پیام کوتاه: ۳۰۰۰۸۹۰۷۷۷۷۷۸

قیمت : ۳۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۹	..... پیش‌گفتار:
۱۱	..... کلیات:
۱۳	..... فصل اول
۱۳	..... جنگ جهانی اول
۱۵	..... دلایل آغاز جنگ جهانی اول
۱۶	..... ایران و قدرت‌های بزرگ در آستانه جنگ جهانی
۱۶	..... ۱- سیاست روسیه در ایران
۱۸	..... ۲- سیاست انگلیس در ایران
۲۰	..... ۳- روس و انگلیس پس از قرارداد ۱۹۰۷
۲۱	..... ۴- سیاست آلمان در ایران
۲۳	..... ۵- سیاست عثمانی در ایران
۲۴	..... قحطی بزرگ در ایران در زمان جنگ جهانی اول
۲۵	..... ساختار ارتش ایران در دوران جنگ جهانی اول
۲۵	..... ۱- سازمان بریگارد مرکزی
۲۶	..... ۲- دیو یزیون (لشکر)
۲۷	..... ۳- آتریاد (هنگ مختلط)
۲۷	..... ۴- سازمان قشون جنوب ایران
۲۸	..... ۵- گارد قصر نظام
۲۸	..... ۶- ژاندارمری
	..... تلفات و ضایعات مادی و معنوی وارده در طول جنگ جهانی اول به کشور
۲۹	..... ایران
۲۹	..... پیامدهای جنگ جهانی اول در ایران
۲۹	..... ۱- نقض بی‌طرفی و اشغال ایران

۳۰	۲- فرصت استثنایی
۳۲	۳- توان ملی پایین
۳۲	۴- فقدان امنیت اجتماعی
۳۳	۵- ناپایداری حاکمیت سیاسی
۳۳	۶- ناتوانی دولت مرکزی
۳۴	۷- خط مشی سیاسی
۳۵	۸- بحران اقتصادی
۳۶	۹- لطمه خوردن اقتصاد کشاورزی
۳۷	۱۰- توقف توسعه صنعتی
۳۷	۱۱- تورم، فقر و قحطی
۳۷	۱۲- تزلزل در حکومت و کابینه‌های آن
۳۸	۱۳- ایجاد تفرقه در صفوف فعالان سیاسی
۳۸	۱۴- نا امن شدن راه‌های مواصلاتی
۳۸	۱۵- تسلط کامل انگلیس بر ایران
۳۹	اهم دیگر از پیامدهای جنگ جهانی اول در ایران
۴۱	فصل دوم
۴۱	جنگ جهانی دوم
۴۳	دلایل آغاز جنگ جهانی دوم
۴۳	مواضع ایران در قبال جنگ جهانی دوم
۴۹	تلفات و خسارات جنگ
۵۰	تبعات حملات متفقین به ایران
۵۱	روز ۳ شهریور (آغاز درگیری)
۵۳	روز ۴ شهریور
۵۳	روز ۸ شهریور
۵۴	روز ۹ شهریور
۵۴	روز ۲۵ شهریور

۵۴.....	پس از شهریور ۱۳۲۰.....
۵۶.....	ساختار ارتش ایران در دوران جنگ جهانی دوم.....
۵۷.....	تلفات و خسارات نیروهای متفق به ارتش ایران در جنگ جهانی دوم.....
۵۸.....	۱- راه‌ها.....
۵۸.....	الف- راه آهن سراسری.....
۶۲.....	ب- راه‌ها شوسه.....
۶۳.....	۲- بنادر.....
۶۴.....	۳- خطوط هوایی.....
۶۵.....	خسارات و تلفات نظامی و غیر نظامی.....
	اقدامات نیروهای متفقین در شهریور ۱۳۲۰ علیه نیروهای نظامی و
۶۶.....	غیرنظامی.....
	تلفات و خسارات نیروهای متفق به سازمان لشکر ۹ خراسان در جنگ
۷۱.....	جهانی دوم.....
۷۳.....	نتیجه و پایان جنگ.....
۷۵.....	چکیده‌ها:.....
۷۸.....	فهرست منابع:.....

پیش گفتار:

تاریخ چراغ راه آینده است، تاریخ به ما فرصت می‌دهد که ارزش‌های گذشته را دوباره ارزیابی کنیم. تاریخ معاصر ایران جلوه‌ای از همه اعصار و قرون تاریخ ایران دارد، گرانبهاترین تجربیات را در اختیار نسل حاضر و نسل‌های آینده می‌گذارد. فراز و نشیب‌های آن نموداری از قدرت و اراده ملت‌ها و هم تسلیم و زبونی آن‌ها است.

پیامدها و زبان‌های جنگ جهانی اول و دوم به نسل سوم بعد از انقلاب اسلامی ایران نشان می‌دهد که نتایج تسلط و نفوذ بیگانگان تا چه اندازه برای ملت ایران فاجعه بار بوده و به ریشه‌های وقوع انقلاب اسلامی ایران پی برده و اثرات احیاء مکتب اسلام را در سرزمین ایران به خوبی درک می‌کنند و به عمق معنی استقلال و اهمیت رهبری امام خمینی (ره) و جانشین ایشان مقام معظم رهبری بیشتر واقف می‌گردند. در پیروزی انقلاب اسلامی ایران ملت بزرگ و شریف ایران با توکل به خداوند متعال و پیروی از منویات رهبری مذهبی و وحدت کلمه، رژیم شاهنشاهی را سرنگون و در مقابل مستکبران و سلطه‌گران ایستادگی نمودند از جمله در هشت سال دفاع مقدس با عزت و آبرو از میهن اسلامی ایران دفاع نموده و درس بزرگی به متجاوزان داده شد. حکومت بعث عراق از حمایت‌های تمامی ابر قدرت‌ها و حکومت‌های خود فروخته منطقه استفاده نمود و به خیال باطل خود به سرزمین ایران اسلامی حمله نمود تا نهال تازه روییده انقلاب اسلامی ایران را از ریشه برکنده، ولی صدام جنایتکار نمی‌دانست با مقاومت جانانه نیروهای رزمنده ایران اعم از ارتشیان و سپاهیان و بسیجیان و مردم همیشه در صحنه مواجه می‌شود و ملت بزرگوار ایران مانع از تکرار تاریخ و اشغال میهن اسلامی توسط بیگانگان شدند و جبران نفوذ بیگانگان در دو جنگ جهانی اول و دوم را نمودند. و این نبود جزء خون مطهر شهدای جنگ تحمیلی و

ایمان مردم ایران و رهبری داهیانۀ امام خمینی (ره) و مقاومت سرسختانۀ رزمندگان ایران اسلامی و ... و تحقیق آیۀ شریفه «ان تنصر الله ينصرکم و یثبت اقدامکم» بعد از رحلت امام خمینی (ره) جانشین ایشان ولی امر مسلمین حضرت آیت الله خامنه‌ای این رسالت مهم و پرچم عزت و شرف ایران اسلامی را در دست گرفتند که بحمدالله تا کنون تمامی توطئه‌های داخلی و خارجی نقش بر آب شده و ایران اسلامی مقتدرانه و با عزت و شرف در جهان می‌درخشد. لذا نسل جدید بعد از انقلاب اسلامی می‌بایست با درس از گذشته ارزش‌گهر گرانبهای استقلال را دریافته و همواره برای خنثی نمودن توطئه‌ها با در رکاب باقی بماند و با مظاهر مادی و فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی و آمریکا و همپیمانانش مقابله و مبارزه نماید که در این مسیر کوچکترین غفلت ضربات سنگینی به دست آوردهای انقلاب اسلامی ایران وارد و گناهی است ناخوشوونی.

در این کتاب مروری داریم به وقایع جنگ جهانی اول و دوم و پیامدها و تبعات ناشی از دو جنگ جهانی بر علیۀ ایران را مورد بررسی قرار می‌دهیم و زبان‌های ناشی از تجاوز بیگانگان بیان می‌گردد.

ضمناً به صورت اختصار وضعیت ارتش ایران در دو جنگ جهانی مورد کنکاش واقع می‌گردد که امید است مورد استفاده دانش پژوهان و فرهیختگان و نسل جدید بعد از انقلاب اسلامی قرار گیرد.

در تمیۀ این کتاب برادر عزیزم آقای میثم ذبیحی در گردآوری مطالب به من کمک کردند و جا دارد که از الطاف و زحمات برادر عزیز و بزرگوارم آقای نظری مدیریت محترم انتشارات نظری نهایت تشکر و سپاسگزاری را داشته باشم.